

Evaluatie- en aanbevelingsrapport Verkiezingen & Centraal tellen 2023

Inleiding

Voor u ligt het evaluatie- en aanbevelingsrapport opgemaakt naar aanleiding van de Provinciale Staten en Waterschapsverkiezingen van 15 maart j.l. en het daaropvolgende centraal tellen (d.d. 16-03-2023)

Input voor de evaluatie is opgehaald bij de projectgroep die betrokken is bij de organisatie, de voorzitters en plaatsvervangend voorzitters van de stembureaus en de assistent- en telleiders betrokken bij het Centraal tellen. Daarnaast hebben de Burgemeester, Wethouders en de ambtelijk opdrachtnemer hun ervaringen gedeeld n.a.v. de bezoeken aan de stemlocaties op 15 maart. Het opgehaalde zal de projectorgroep gebruiken voor verbeteringen van de organisatie van de verkiezingen en het centraal tellen.

Er is specifiek aandacht geweest voor een besluit over het plaatsen van verkiezingsborden. Deze verkiezing is er bezwaar gemaakt tegen het besluit van de gemeente Olst-Wijhe om geen verkiezingsborden meer te plaatsen. Het bezwaar was niet ontvankelijk daar het een besluit betrof van 2019. Wel willen het bestuur meenemen in deze evaluatie zodat zij kunnen beslissen of een heroverweging nodig is voor de Europese Verkiezingen in 2024 en de daaropvolgende jaren.

Dit rapport richt zich op kritiek- en verbeterpunten. Het is goed om te vermelden dat er, afgaande op de vele complimenten richting de projectorganisatie, geconcludeerd mag worden dat er ten opzichte van voorgaande jaren al veel stappen ter verbetering zijn genomen en dat de organisatie dit jaar meer dan goed was.

We kijken terug op een goed verloop van de verkiezingen en zien met enthousiasme uit naar de volgende!

Inhoudsopgave

Inhoud

Inleiding.....	2
Inhoudsopgave.....	3
1 Feedback Verkiezingsdag	4
1.1 Algemeen.....	4
1.2 Stembureaus	4
1.3 Stembureauleden	4
1.4 Tellingen en Proces Verbaal	5
1.5 Materialen	5
1.6 Communicatie	5
1.7 Overige opmerkingen.....	5
2 Feedback Centraal tellen.....	7
2.1 Algemeen.....	7
2.2 Telruimten	7
2.3 Materialen	7
2.4 Tellingen (tellers, stembiljetten etc.)	7
2.5 Proces-verbalen en instructie.....	7
3 Verkiezingsborden.....	9
3.1 Aanleiding.....	9
3.2 Bezwaar	9
3.3 Nader onderzoek.....	9
3.4 Afwegingen.....	9
3.4.1 Argumenten voor het plaatsen van verkiezingsborden	10
3.4.2 Argumenten tegen plaatsen verkiezingsborden	10
4 Conclusie en aanbevelingen.....	13
4.1 Vergoedingen	13
4.2 Catering	13
4.3 Locaties/ ruimtes.....	13
4.4 Materialen	14
4.5 Bezetting.....	14
4.6 Instructies	14
4.7 Verkiezingsborden.....	14

1 Feedback Verkiezingsdag

1.1 Algemeen

We hebben gewerkt met een ingehuurd projectleider en een nieuwe assistent-projectleider. Daarnaast hadden we ook binnen de projectgroep hadden we nieuwe leden en een andere tijdelijke Burgemeester (bestuurlijk opdrachtgever).

De verkiezingen zijn goed verlopen, ondanks dat ook gemeente Olst-Wijhe werd geconfronteerd met een heel hoge opkomst, wat uitdagingen gaf op de verkiezingsdag en op de dag van het centraal tellen. De samenwerking en afstemming is prettig verlopen.

Over en weer is er veel vertrouwen en rust gevoeld en de projectleden hebben adequaat opgetreden bij uitdagingen.

1.2 Stembureaus

Over 6 van de 14 stembureaus zijn opmerkingen binnengekomen. Er waren kritische opmerkingen over de inrichting van de stembureaus. Over een enkele stemlocatie wordt de vraag gesteld of deze wel geschikt is en er wordt voor meerder locaties aandacht gevraagd voor toegankelijkheid en overzicht en doorstroming. Meerder locaties hebben te maken gehad met lange wachtrijen en zij geven aan dat er meer stemhokjes nodig zouden zijn bij een dergelijke.

1.3 Stembureauleden

Per dagdeel zijn er 3 stembureauleden ingezet. Er is ervaren dat dit aantal onprettig is. Er is weinig mogelijkheid om te wisselen en op meerdere locaties was er geen tijd om even te pauzeren.

Een van de suggesties is dat de voorzitter kan/moet aangeven dat er gewisseld mag worden van plek/taak op het stembureau.

Er is ook ervaren dat niet elke voorzitter de competenties bezit om een goede voorzitter te zijn. Er wordt geadviseerd om ervaringen van voorgaande jaren mee te nemen in de afweging welke voorzitters opnieuw te vragen.

De projectgroep heeft ervaren dat de reservelijst net niet voldoende ruimte gaf om de afmeldingen op te vangen. We hadden uiteindelijk niemand te kort, er zijn twee vrijwilligers van de reservelijst van Raalte ingezet binnen onze gemeente. Een voordeel van de samenwerking op het gebied van vierkiezingen.

1.4 Tellingen en Proces Verbaal

De opmerkingen geplaatst over tellen en de proces-verbalen waren veelal het gevolg van de dubbele verkiezingen van dit jaar. Zo wordt er opgemerkt dat de proces-verbalen voor de verschillende verkiezingen moeilijk te onderscheiden waren.

Ook wordt er door een voorzitter aangegeven dat het mogelijk verstandig is de proces-verbalen te laten invullen door een ambtenaar die precies weet hoe en wat. Er is, ook door de projectorganisatie ervaren dat niet alle proces-verbalen juist waren ingevuld bij inleveren op de avond van 15 maart.

Het tellen viel op meerdere locaties (erg) tegen. Veel opmerkingen geven aan dat extra tellers op de avond handig waren geweest en dat er (meer) ruimte nodig is om zoveel grote stembiljetten uit te vouwen en te tellen. Ook vanuit de feedback van de telleiders van het centraal tellen wordt aangegeven dat meer tellers op de avond ervoor mogelijk zouden bijdragen aan een lager aantal telfouten.

Het tellen werd extra lastig doordat is gedurende de dag stembiljetten in de verkeerde container terecht waren gekomen.

Via de evaluatie centraal tellen wordt ook aangegeven dat er grote verschillen te zien waren tussen de werkwijze van de verschillende stembureaus. De stembiljetten waren soms zeer slordig terug in de containers gestopt en niet alle proces-verbalen waren netjes/juist ingevuld.

Tot slot wordt bij de evaluatie centraal tellen de suggestie gedaan om de stempassen te nummeren. Dat zou veel werk schelen bij het natellen.

1.5 Materialen

Onder dit kopje worden er voornamelijk opmerkingen geplaatst over de hoeveelheid materialen. Rode potloden en stembiljetten moesten op locatie nageleverd worden.

De bestickering van de stemkoffers, of het ontbreken daarvan, zorgde voor onduidelijkheid bij het ophalen van de materialen in de ochtend. Daarnaast werd er een checklist in de koffer gemist.

Tot slot wordt aangegeven dat 'de witte map' met alle papieren/instructie e.d. niet handig was (ingedeeld). Voorkeur wordt gegeven aan snelhechters.

1.6 Communicatie

Er is via mail gecommuniceerd met de vrijwilligers. De eerste mail was te uitgebreid en had meer to-the-point moeten. Een van de voorzitters gaf aan dat hij/zij duidelijke onderbouwing miste van afwegingen over het (wel of niet, dan wel ergens anders) inzetten van stembureauleden.

De samenkomst van voorzitters voor de verkiezingen werd als positief ervaren. Op deze informatieavond had wel meer toegespitst kunnen worden op de onderwerpen die niet, of maar deels, in de onlinecursus aan de orde kwamen.

1.7 Overige opmerkingen

Stembureauleden moeten zelf voor het eten zorgen, dit vond men jammer. Stembureau leden hebben via anderen (ingezet bij andere gemeenten) gehoord dat lunch en avondeten daar wel gefaciliteerd werden.

Daarnaast vinden meerdere stembureauleden de vergoeding onder de maat. Ook hier wordt de vergelijking getrokken met andere gemeenten, waar de vergoedingen veel hoger liggen. Onderbouwing wordt gevonden in het aantal uur inzet dat gevraagd wordt. Bv. Een voorzitter die 1 dagdeel ingezet werd heeft daarvoor een vergoeding van 75 euro gekregen. Hij geeft aan dat dit voor 15 uur aanwezigheid was, inclusief het tellen. Daarnaast wordt aangegeven dat er rekening mag worden gehouden met de hoge brandstofprijzen. De voorzitters van verder gelegen stembureaus moeten aardig wat kilometers afleggen op de verkiezingsdag.

Tot slot is er aangegeven dat voorzitters een nazit / afsluitende borrel hebben gemist. Dit is in het verleden wel gedaan. Het geeft de kans om een dag in gezamenlijkheid af te sluiten.

2 Feedback Centraal tellen

2.1 Algemeen

De gemeente deed al jaren mee met het experiment Centraal tellen. Met een wetwijziging is dit nu ook een officiële manier van tellen, waarbij op de verkiezingsdag alleen op partijniveau geteld wordt en (een dag) later op kandidaatsniveau. Dit bevalt ons heel erg goed. Het scheelt werk op de verkiezingsdag waardoor het minder laat wordt. De volgende dag kan er met een frisse groep tellers op kandidaatsniveau geteld worden.

Dit jaar was het zeker een groot voordeel daar de opkomst van deze dubbele verkiezingen boven verwachting hoog was. Het tellen op partijniveau duurde voor sommige stembureaus al tot in de nacht. Vervolgens heeft ook het centraal tellen op kandidaatsniveau veel tijd gekost.

2.2 Telruimten

Onder dit kopje wordt eenduidig aangegeven dat er voldoende ruimte moet zijn om te tellen. Telploegen hebben ruimte nodig om de grote vellen uit te leggen, dus voldoende tafels beschikbaar hebben is belangrijk. Er wordt de suggestie gedaan om, naast de kantine, ook de vergaderruimten in het gemeentehuis te reserveren of uit te wijken naar een andere (grotere) locatie.

2.3 Materialen

Materialen waren, net als de inrichting van de kantine, niet gereed bij aanvang. Dit zorgde voor oponthoud.

2.4 Tellingen (tellers, stembiljetten etc.)

Omdat het dubbele verkiezingen betroffen was het tellen veel werk. Extra tellers waren nodig, de inzet van meer telteams was wenselijk geweest. Een suggestie wordt gedaan om een lijst met standby-tellers te hebben. Deze dag werden er lastminute ambtenaren gevraagd en ingevlogen.

Er zijn veel opmerkingen gemaakt over de wijze van tellen. Telleiders laten zich uit over de verschillende telmethoden en welke wel en niet goed zouden zijn. Een eenduidige aanpak en goede instructie vooraf werden gemist. Daarnaast is het ervaren dat sommige (ervaren) tellers de instructie van telleiders negeren. Er wordt aangegeven dat een telleider stevig genoeg moet zijn om mensen mee te krijgen in de gevraagde werkwijze.

2.5 Proces-verbalen en instructie

Door een van de telleiders wordt de suggestie gedaan om de telleiders te instrueren en met hen vooraf een format te doorlopen.

2.6 Overig

Telleiders melden zich bij de voorzitter die een controle doet. Dit proces duurde soms lang waardoor tellers soms lang zaten te wachten.

Op de verkiezingsdag maakten Burgermeester en Wethouders een rondje langs verschillende stembureaus. Op de dag van het centraal tellen had men het fijn gevonden als de Burgemeester was langsgekomen.

Er bleek een gebrek aan afstemming over de inzet van ambtenaren. Een van de tellers geeft aan dat de eigen teamleider niet blij was met de inzet van twee medewerkers t.b.v. centraal tellen.

3 Verkiezingsborden

Zoals in de inleiding aangegeven hebben we deze evaluatie specifiek aandacht voor het plaatsen van verkiezingsborden.

3.1 Aanleiding

In de gemeente Olst-Wijhe is er in 2019 een besluit genomen door het college van burgemeester en wethouders van de gemeente Olst-Wijhe om het plaatsen van verkiezingsborden af te schaffen. De onderbouwing voor dit besluit, genoemd in het voorstel van 2019, is omdat het de gemeente veel tijd geld en onderhoud kost bij het plaatsen van deze borden. Daarnaast wordt aangegeven dat het gebruik van verkiezingsborden 'niet meer van deze tijd' is.

3.2 Bezwaar

Bij de verkiezingen van dit jaar (Provinciale Staten en waterschappen) is er bezwaar gemaakt door mevrouw ten Bulte, lid van de partij 50+ Overijssel, tegen het in 2019 genomen besluit van het college van B&W om het plaatsen van de verkiezingsborden binnen de gemeente Olst-Wijhe af te schaffen.

De bezwarencommissie heeft besloten het bezwaar niet-ontvankelijk te verklaren daar het een bezwaar was tegen een besluit dat reeds in 2019 genomen was. Het betreft een beslissing waar geen bezwaarmogelijkheid tegenover staat.

De bezwaarder heeft zich, nadat de gemeente Olst-Wijhe heeft besloten het bezwaar niet-ontvankelijk te verklaren, gemeld bij het college van B&W om haar standpunt duidelijk te maken. Op 13 maart heeft zij bij de Raad aangegeven dat zij van mening is dat de gemeente Olst-Wijhe in strijd handelt met de circulaire van het ministerie van Binnenlandse zaken. Ook geeft zij aan dat het plaatsen van deze borden een goed signaal afgeven dat er verkiezingen zijn, om zo de burgers naar de stemlokalen te trekken. Hierbij noemt zij specifiek de laaggeletterden in onze gemeente.

3.3 Nader onderzoek

Na het betoog van mevrouw ten Bulte heeft de heer Smit (fractievoorzitter PvdA) nog vragen over het onderwerp. Burgemeester van Mastrigt stelt voor het onderwerp te betrekken bij de evaluatie van de huidige verkiezingen en die te agenderen voor het presidium. De gemeenteraad kan zich hierin vinden. Dit is aanleiding voor de projectgroep om nader onderzoek te doen.

3.4 Afwegingen

Het besluit is in 2019 genomen door het college B&W. De projectgroep en de ambtelijk opdrachtnemer hebben geen kennis van signalen (formeel en informeel) die aangeven dat partijen of inwoners het niet eens zijn met het besluit. Het op 4 februari binnengekomen bezwaar van mevrouw Bulte, namens de partij 50plus, is het eerste bezwaar dat is binnengekomen.

In de kieswet staat niet dat het plaatsen van verkiezingsborden verplicht is. Het besluit van de gemeente Olst-Wijhe is daarmee rechtmatig en valt onder de regels die een gemeente zelf mag bepalen bij de organisatie en uitvoering van de verkiezingen.

Gezegd mag worden dat het besluit uit 2019 summier is onderbouwd. Daarom kiezen we ervoor om een uitgebreidere zienswijze en onderbouwing in dit rapport uit te schrijven. In hoofdstuk 4.7 kunt u vervolgens de conclusies en aanbevelingen lezen.

3.4.1 Argumenten gebruikt in het besluit (2019)

“Het plaatsen van verkiezingsborden is niet meer van deze tijd”

In een maatschappij waarbij nagenoeg iedereen een mobiele smartphone bezit is het digitale kanaal leidend voor veel inwoners. Politicoloog Peter van der Heiden van de Radboud Universiteit van Nijmegen, stelt op 23 februari 2021 (NOS) “Het is een relikwie uit het verleden en ze hebben 0,0 effect, maar ik denk dat iedereen vergeten is om ermee op te houden”

De projectgroep is van mening dat de verkiezingsborden uit de tijd zijn en het doel voorbijschieten. We zien dat geplakte posters al snel sporen van regen en wind vertonen en soms beklad worden door inwoners. Dit is geen visitekaartje voor de verkiezingen. Daarnaast rijdt het verkeer er in een tempo voorbij dat past bij de huidige tijd. Niemand stapt van de fiets of uit de auto om de posters een goed te bekijken.

“Het plaatsen van verkiezingsborden kost veel tijd en geld”

Mede vanwege het financiële oogpunt is in 2019 besloten het plaatsen van verkiezingsborden af te schaffen. Dit argument hebben 3 andere gemeenten ook gebruikt bij eenzelfde besluit. De gemeente Olst-Wijhe heeft onlangs onderzoek gedaan naar de kosten van het plaatsen van de verkiezingsborden. Het kost ons €15.000,- om de borden te plaatsen, te onderhouden en weer weg te halen. Dit is nog exclusief het doen van klikmeldingen en de inhuur van verkeersregelaars, die volgens Arbo voorschriften nodig zijn bij het werken langs de doorgaande weg.

De bezwaarder geeft aan dat wij geld ontvangen voor het plaatsen van verkiezingsborden. Dat is deels waar. Wij ontvangen geld t.b.v. de organisatie van verkiezingen in brede zin. De gemeente Olst-Wijhe maakt keuzes hoe zij dit geld wil besteden bij de uitvoering van de verkiezingen. Zo kiezen wij bewust voor 14 stembureaus binnen onze gemeente, ondanks dat Olst-Wijhe een relatief kleine gemeente is. Met het oog op dienstverlening, toegankelijkheid en strevend naar een hoog opkomstpercentage, hebben wij stemmogelijkheden binnen elk buurtschap en binnen elk bejaardentehuis. Kosten hiervoor worden uit dezelfde pot betaald als het neerzetten van verkiezingsborden.

3.4.2 Argumenten n.a.v. het bezwaar en het inspreken

In dit stuk hebben we de argumenten van de bezwaarder tegen het licht gehouden.

Door verkiezingsborden te plaatsen verhoog je de opkomst

Wij herkennen deze causaliteit niet. De bezwaarder meent dat wij specifiek met het plaatsen van verkiezingsborden een hogere opkomst zullen krijgen en verwijst naar de circulaire van het ministerie waarin er gevraagd wordt om manieren te ontplooien om het opkomstpercentage te verhogen. Gemeente Olst-Wijhe is 1 van de 4 gemeenten die hebben besloten geen verkiezingsborden meer te plaatsen. Dit heeft de afgelopen jaren niet afgedaan aan ons opkomstpercentage. Sterker nog, wij hebben al jaren een hogere opkomst dan veel buurgemeenten.

Door verkiezingsborden te plaatsen bereiken we onze laaggeletterden

De bezwaarder meent dat verkiezingsposters de manier zijn om laaggeletterden binnen onze gemeente te bereiken. Als het doel is om ook laaggeletterden op de hoogte te stellen van het feit dat er verkiezingen zijn, sluit dit argument aan bij het eerdergenoemde argument om het opkomstpercentage te verhogen.

Laaggeletterde inwoners hebben moeite met tekst/ lezen. Zij zullen de voorkeur hebben voor andere wijze om informatie tot zich te nemen. Denk hierbij aan beeld en geluid. Landelijk worden inwoners via televisie (zendtijd politieke partijen of in reclame) verleidt om te gaan stemmen.

Ook is het goed om aan te vullen dat de gemeente Olst-Wijhe in brede zin aandacht voor laaggeletterdheid binnen onze gemeente. (visie Dienstverlening 2018) In alle externe communicatie proberen wij laagdrempelige taal (niveau B1) te gebruiken en onze website is digitaal toegankelijk en voorzien van een voorleesfunctie.

Door verkiezingsborden te plaatsen kan een partij kiezers verleiden op hen te stemmen

Steeds vaker ziet men dat de verkiezingsborden hun doel voorbijgaan. Want vaak staat alleen de partij erop. Waar de partij voor staat wordt niet duidelijk. Een verkiezingsposter bevat geen informatie over standpunten en/of oplossingen voor knelpunten. De kiezer krijgt middels een poster dus geen informatie die zou moeten meewegen in de keuze om voor een specifieke partij te stemmen.

De gemeente Olst-Wijhe staat partijen niet in de weg als zij wel gebruik willen maken van aanplakbiljetten / posters. Afgelopen jaar hebben partijen zelf initiatieven ontwikkeld om aandacht te vragen voor de aankomende verkiezingen. Zo heeft de gemeente gedoogd, mits de veiligheid niet in het geding komt, dat partijen zelf poster/fietsen langs de weg zetten en/of posters plaatsen op eigen terrein.

Het argument dat 50plus een (te) kleine partij is om zelf/andere manieren te exploreren om zich te profileren houdt geen stand. In de gemeenteraadsverkiezingen 2022 heeft een nieuwe kleine partij, zonder gebruik te maken van een verkiezingsbord, voldoende stemmen binnengehaald voor een zetel in de Raad.

Het niet plaatsen van verkiezingsborden is in strijd met art 7 van de grondwet

Mevrouw ten Bulte schrijft in haar brief aan de Raad dat "Het niet geven van de mogelijkheid aan politieke partijen om zich niet te kunnen profileren raakt aldus art 7 van de grondwet".

Gemeenten zijn niet verplicht tot het plaatsen van verkiezingsborden op grond van art. 7 Grondwet. Gemeenten zijn daarentegen wel verantwoordelijk voor het plaatsen van aanplakborden voor het aanbrengen van meningsuitingen (zie ook art. 2.42 lid 5 APV).

Het plaatsen van extra borden voorafgaand aan de verkiezingen is geen verplichting. Partijen kunnen zich namelijk middels de reguliere aanplakborden in de openbare ruimte zich uiten en profileren. Hiermee zou de gemeente de vrijheid van meningsuiting gedurende verkiezingstijd voldoende faciliteren.

Gemeenten Olst-Wijhe heeft 6 algemene aanplakplaatsen (3 in Olst en 3 in Wijhe). Deze algemene aanplakplaatsen vallen onder de noemer schaarse vergunningen en daarom zijn er regels opgesteld hoe wij omgaan met de aanvraag voor ontheffing.

Bij het onderzoek naar deze regels concluderen we dat er hieraan geen officieel beleid aan ten grondslag ligt. De ongeschreven regels geven nu aan dat wij politieke partijen uitsluiten voor het aanvragen van een ontheffing. Dit maakt dat mevrouw ten Bulte dit argument mogelijk terecht gebruikt.

4 Conclusie en aanbevelingen

We zullen op onderwerp aanbevelingen doen, welke als leidraad gebruikt kunnen worden voor de volgende verkiezingen. Zo kan team Verkiezingen de organisatie van de verkiezingen verbeteren.

4.1 Vergoedingen

Uit de evaluatie is gebleken dat de vergoeding voor een functie te laag gevonden wordt. We vragen veel van stembureauleden en zeker met een grote opkomst als die van deze verkiezingen maken zij hele lange dagen. Ook in vergelijking met andere gemeenten, specifiek onze buurgemeente Raalte, is onze vergoeding laag. Voortgekomen uit de wens om meer te gaan samenwerken met gemeente Raalte hebben afgelopen verkiezingen vrijwilligers uit Raalte kunnen inzetten toen wij te maken hadden met ziekten/afmeldingen. Wij adviseren om de vergoedingen gelijk te trekken met Raalte om ongemak in vervolg te voorkomen.

In aanloop naar de volgende verkiezingen zullen we de vergoedingen opnieuw laten vaststellen door het college middels een voorstel. Hierbij moet goed gekeken worden naar wat wij verwachten van onze vrijwilligers en wat de gemeenten om ons heen doen. Extra kosten zullen we moeten opnemen in de begroting.

4.2 Catering

In een tijd waar tijd en geld een groot goed zijn, moeten we onze vrijwilligers koesteren. Uit de evaluatie is gebleken dat er een verwachting ligt en het erg gewaardeerd wordt als wij voorzien in (een vergoeding voor) lunch, avondeten en versnaperingen. De fruitmand werd gewaardeerd, maar een maaltijd werd gemist. Er was wel een lunch voor de tellers op 16 maart maar geen lunch voor de stembureauleden op de 15^e.

Voor de komende verkiezingen zal de projectorganisatie een voorstel doen over de catering voor beide dagen. Bijkomende extra kosten zullen we moeten opnemen in de begroting.

4.3 Locaties/ ruimtes

De projectorganisatie zal komend jaar goed kijken naar de inrichting van stemlocaties. De opmerkingen uit de evaluaties worden daarbij meegenomen. Per locatie zullen we extra aandacht hebben voor overzicht voor stembureauleden, toegankelijkheid voor mindervaliden en doorstroming van kiezers.

Kanttekening is dat het afgelopen verkiezingen een dubbele verkiezing betrof en waarschijnlijk door maatschappelijke ontwikkelingen was de opkomst nog hoger dan vooraf ingeschat. In 2024 zijn de Europese verkiezingen, een enkele verkiezing met een opkomst die relatief wat lager is. Wel hebben we te maken met veel partijen en dus hele grote stembiljetten.

Voor locatie het Weijtandaal kan de afweging gemaakt worden of deze nog wel geschikt is. Indien nodig zullen we een alternatief zoeken. In de coronaperiode zijn we uitgeweken naar het Langhuus, dit is destijds goed bevallen. Het is een mogelijkheid om de inwoners van het Weijtandaal te blijven bedienen met een zogenoemd 'tijdelijk stembureau', dat voor een aantal uren wordt ingezet. Voor andere inwoners uit de omgeving kan een regulier stembureau worden geplaatst in het Langhuus. Dit

betekent echter dat de gemeente Olst-Wijhe naar 15 stemlocaties gaan, i.p.v. de 14 die wij tot nog toe hadden.

Ook voor het centraal tellen moet kritisch gekeken worden naar de locatie. Dit jaar was het het gemeentehuis. In het geval van dubbele verkiezingen en een hoge opkomst biedt het gemeentehuis niet helemaal de ruimte die wenselijk is. Bij andere enkele verkiezingen kunnen we uit de voeten met de ruimte in het gemeentehuis, echter moeten de vergaderruimten op de begane grond wel beschikbaar zijn.

De projectorganisatie zal per verkiezing moeten afwegen welke locatie het meest geschikt is. Uitwijken naar een SPOC of Holstohuis is een optie, hier zijn wel extra kosten aan verbonden.

4.4 Materialen

Voor zowel de verkiezingsdag als de dag van het centraal tellen is het belangrijk dat de materialen klaarliggen. Stemkoffers moeten volledig zijn inclusief een checklijst en voorzien van de juiste stickers. Ook bij het centraal tellen moet de ruimte en materialen klaarstaan bij aanvang zodat telteams snel van de kant kunnen. Een extra check op deze onderdelen door de projectorganisatie blijkt nodig.

4.5 Bezetting

Wettelijk is voorgeschreven dat er 3 stembureauleden aanwezig zijn. Gemeente Olst-Wijhe heeft afgelopen jaar voor dit voor het eerst gedaan. Voorgaande jaren hadden wij 4 stembureauleden per dagdeel.

Volgend jaar zullen we, net als alle jaren voor 2023, teruggaan naar een minimale bezetting van 4 stembureauleden. We beseffen ons dat wij dan meer vrijwilligers moeten inzetten en besluiten om iedereen die zich aanmeldt op een reservelijst te plaatsen en niemand af te wijzen. Beter te veel dan te weinig inzetbare vrijwilligers en indien nodig kunnen we extra telgroepen inzetten met beschikbare vrijwilligers.

Gekeken kan worden naar meer inzet van ambtenaren bij de uitvoering van de verkiezingen en het centraal tellen. Gebleken is dat zij goed weten wat te doen, echter een goede afstemming vooraf met de organisatie, het team Directie&Teamleiders is belangrijk.

4.6 Instructies

Het is aan de projectorganisatie om na te denken over betere of meer uitgebreide instructies. De opgestelde handleidingen en informatie sessies bleken niet voldoende duidelijk voor iedereen. Daarnaast is het neerzetten van een vaste werkwijze bij het tellen (zowel op partijniveau als op kandidaatsniveau) van groot belang om zo het foutpercentage zo laag mogelijk te houden.

4.7 Verkiezingsborden

Het besluit van het college om het plaatsen van verkiezingsborden af te schaffen is op zichzelf staand een besluit dat stand kan blijven, mits er voldoende andere mogelijkheden zijn voor politieke partijen om zich te profileren in verkiezingstijd.

Er is geen beleid geschreven dat ten grondslag ligt aan de regels die wij gebruiken omtrent de (behandeling van) aanvragen voor een ontheffing (Algemene Plaatselijke Verordening). We

concluderen dat het informele beleid moet worden geformaliseerd voor de Europese verkiezingen in 2024. Als het beleid uitgewerkt is zal deze vastgesteld moeten worden door het college.

Kijkend naar de overige argumenten is er voldoende onderbouwing is vóór de afschaffing van het plaatsen van verkiezingsborden. Het is geen wettelijke verplichting, het betreft een politieke afweging.

Tot slot nemen we ook mee dat wij ook de komende jaren, in aanloop naar de verkiezingen bewust aandacht moeten hebben en houden voor het bereiken van onze inwoners. We blijven streven naar een hoog opkomstpercentage, gaan nadenken over hoe wij partijen mogelijkheden kunnen geven zich te profileren en blijven ons best doen om ook laaggeletterden binnen onze gemeente te bereiken.